

5. Стратегічні орієнтири інноваційного розвитку залізничного транспорту України/ І.В. Токмакова, О.В. Хомотюк, Р.О. Новіков// Вісник економіки і промисловості. - 2016. - №55. – С75–77.
6. Забезпечення ефективності інноваційної діяльності на підприємствах залізничного транспорту/ В.О. Зубенко, Л.Ю. Коник// Вісник економіки і промисловості. - 2015. - №49. – С.179–180.
7. Основні аспекти стратегії розвитку ПАТ «Укразізниця» 2017-2021 роки [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agrec.ua/oprilyudneni-osnovni-aspekti-strategiyi-rozvitku-pat-ukrazalznitsya-na-2017-2021-roki>
8. Стратегия развития холдинга «РЖД» на период до 2030 года(основные положения) [електронний ресурс] – Режим доступу: [http://doc.rzd.ru/doc/public/ru?](http://doc.rzd.ru/doc/public/ru?STRUCTURE_ID=704&layer_id=5104&referrerLayerId=5101&id=6396)
9. Цифровая железная дорога – прогнозы, инновации, проекты / В.П. Куприяновский, Г.В. Суконников, П.М. Бубнов, С.А.Синягов, Д.Е. Намиот// International Journal of Open Information Technologies. – 2016.- №9. – С.34–41.
10. Экономика инноваций цифровой железной дороги. Опыт Великобритании / В.П. Куприяновский, П.В. Куренков, Г.В. Бубнова, О.П. Дунаев, С.А. Синягов, Д.Е. Намиот // International Journal of Open Information Technologies. – 2017.- №3. – С.79–85.
11. Энциклопедия производственного менеджера [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.up-pro.ru/encyclopedia/strategicheskoe-upravlenie.html>

УДК 658.7:656.2

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i59.113382>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО- ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ

*Устенко М. О., к.е.н., доцент,
Івашкевич В.С., магістр (УкрДУЗТ)*

У даній статті розглянуто основні перспективи розвитку транспортно-логістичних систем, яких сприятимуть збільшенню перевезень і розвитку транспортної галузі в цілому, визначено напрямки розвитку і заходи для покращення транспортної логістики в Україні на сучасному етапі. Також виділено основні функції транспортної логістики на підприємствах та обґрунтовано важливість інтегруючої функції в сучасних умовах розвитку. Зроблено висновок, що поступова цілеспрямована інтеграція транспортного комплексу України до загальноєвропейської та світової транспортної системи шляхом розвитку міжнародних транспортних коридорів може забезпечити не лише додаткові надходження до бюджету, а й стимулювати інвестиційну активність, залучення іноземного капіталу, вдосконалення технологій транспортування, транспортної інфраструктури країни в цілому та економічний розвиток регіонів.

Ключові слова: логістика, транспортно-логістична система, логістичний підхід, інтеграція, підприємство, транспорт

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКИХ СИСТЕМ УКРАИНЫ

*Устенко М. А., к.э.н., доцент,
Ивашкевич В.С., магистр (УкрГУЖТ)*

В данной статье рассмотрены основные перспективы развития транспортно-логистических систем, которые будут способствовать увеличению перевозок и развития транспортной отрасли в целом, определены направления развития и мероприятия для улучшения транспортной логистики в Украине на современном этапе. Также выделены основные функции транспортной логистики на предприятиях и обосновано важность интегрирующей функции в современных условиях развития. Сделан вывод, что постепенная целенаправленная интеграция транспортного комплекса Украины в общеевропейскую и мировую транспортную системы путем развития международных транспортных коридоров может обеспечить не только дополнительные поступления в бюджет, но и стимулировать инвестиционную активность, привлечение иностранного капитала, совершенствование технологий транспортировки, транспортной инфраструктуры страны в целом и экономическое развитие регионов.

Ключевые слова: логистика, транспортно-логистическая система, логистический подход, интеграция, предприятие, транспорт

PROSPECTS FOR DEVELOPMENT OF TRANSPORT AND LOGISTICS SYSTEMS OF UKRAINE

*Ustenko M.O., Candidate of Economic Sciences,
Ivashkevych V.S., magister (USURT)*

This article examines the main prospects for development of transport and logistics systems, which will contribute to increase of transportation and development of the transport industry as a whole, development direction and measures for improvement of transport logistics in Ukraine at the present stage are determined. The main functions of transport logistics at enterprises are also highlighted, and the importance of integrating function in the modern conditions of development is substantiated. In the article were made locks that transport and logistics systems are a means of integrating the domestic transport complex into international transport and logistics systems by ensuring their effective interaction; satisfies the needs of consumers of transport and logistics services through the harmonization of their interests with the interests of all participants of the transport and distribution process; promotes the implementation of an effective transport policy based on the rational allocation of investment funds from the state and the private sector; creates a flexible tariff policy for various types of transport in order to increase transit freight flows through the territory of Ukraine on the basis of the formation of optimal delivery schemes. It can also be concluded that the gradual, purposeful integration of the transport complex of Ukraine into the pan-European and world transport system through the development of international transport corridors can provide not only additional revenues to the budget, but also stimulate investment activity, attract foreign capital, improve transport technologies, transport infrastructure of the country as a whole and the economic development of the regions.

Keywords: *logistics, transport and logistic system, logistic approach, integration, enterprise, transport*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день транспортний сектор України – це значний і важливий сегмент для економіки країни, адже ефективна та злагоджена робота цілої транспортної системи являється рухомою силою для загального розвитку країни. Однак, існуюча конкуренція на ринку транспортних послуг, вимагає все нових підходів до розвитку транспортних відносин, створенню нових технологій та підвищенню якості послуг. Відсутність централізованого управління не дає можливості для комплексного розвитку всіх видів транспорту, а також складського, термінального та інших видів господарства[8].

В умовах європейської інтеграції найбільш ефективний напрям розвитку транспортного сектору України може бути реалізований шляхом формування транспортно-логістичної системи країни, яка забезпечує взаємодію всіх учасників транспортно-розподільчого процесу в організаційно-економічному, технічному, технологічному та інформаційному аспектах під час руху вантажних потоків, а також дає змогу зайняти конкурентоспроможні позиції на міжнародних ринках транспортно-логістичних послуг[2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що загальні проблеми формування та завдання транспортно-логістичних систем глибоко проаналізовані багатьма вченими, серед яких М. Григорьев[1], В. Дикань [2], О.Зборовська [3], М. Корінь [4], Н. Клунко [5], Є. Крикавський [6], Т. Сухорукова [7], О. Лактіонова [8], Ю. Єлагін [9], та інші.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Разом з тим аналіз публікацій свідчить, що недостатньо уваги приділялося саме перспективам розвитку

транспортно-логістичних систем в умовах євроінтеграції.

Метою статті є визначення особливостей та перспектив розвитку транспортно-логістичної системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день транспортний сектор України – це значний сегмент для економіки країни в цілому, адже ефективна та злагоджена робота транспортної системи є рухомою силою для загального розвитку країни. У наш час ринок транспортно-логістичних послуг активно розвивається. Формування транспортно-логістичних систем сприяє поєднанню функціональних і забезпечуючих підсистем, інтеграції постачання, виробництва та збуту, прискоренню руху матеріальних потоків, зменшенню логістичних витрат. Тож розвиток транспортно-логістичного бізнесу в Україні є однією з найважливіших задач сьогодення.

В умовах ринкової економіки головною метою діяльності підприємства є мінімізація витрат та отримання максимальної вигоди. І якщо скорочення витрат клієнтів-користувачів транспортних послуг очевидно виражається в зменшенні транспортної складової в ціні продукції, раціоналізації використання перевізних ресурсів партнерів, що забезпечують доставку вантажів, в отриманні транспортними підприємствами додаткових доходів, то однією з найважливіших цілей застосування логістики є отримання комерційної вигоди за рахунок розробки та організації оптимальних схем доставки вантажів усіма видами транспорту[4].

Для транспортної системи будь-якої держави активна участь у глобалізації ринку транспортних послуг означає:

- лібералізацію усіх сфер транспортної діяльності, відмову від

державного регулювання, що спричинюється, отже, до зростання конкуренції;

- уніфікацію і універсалізацію транспортних засобів, технологій, технічних вимог, активний розвиток і модернізацію транспортної інфраструктури;

- зростання транспарентності ринку транспортних послуг, зростання інформаційної відкритості (зокрема фінансову інформацію), підпорядкування діяльності транспортних компаній вимогам закону і міжнародних угод.

Пріоритетним напрямком у стратегіях розвитку перевізників являється направлення на логістичну стратегію як загальної (корпоративної) стратегії. Ринок транспортних послуг набуває більш широкого значення, як ринок логістичних послуг (транспортних, експедиційних, страхувальних, пакувальних, складських, інформаційних тощо), при цьому окремі перевізники об'єднуються в логістичні організації.

Виділяють транспорт: загального користування (магістральний), який включає в себе залізничний транспорт, водний транспорт (морський і річковий), автомобільний, повітряний транспорт і транспорт трубопровідний, та задовольняє потреби всіх галузей народного господарства і населення у перевезеннях вантажів та пасажирів; внутрішньовиробничий транспорт, що відноситься до виробничих підприємств, як одна з частин підприємства.

На сьогоднішній день сформувалося три галузі логістики: виробнича логістика (мікрологістика), транспортна логістика, логістика руху товарів (макрологістика). Вивченням організації переміщення вантажів транспортом не загального користування, закупівель і розподілу займається внутрішньовиробнича логістика.

Транспортна логістика являє собою процес управління вантажопотоками

(пасажиропотоками) і супутніми потоками (інформаційними, фінансовими, сервісними, матеріальними та ін.). Функції логістики не починаються на станції відправлення і не закінчуються на станції призначення. Вони починаються з визначення пропозиції, необхідної для освоєння заданих обсягів перевезень, і продовжуються на всіх етапах обслуговування вантажів[7].

На сьогодні в рамках транспортної логістики науковці виділяють два основних напрями її діяльності: логістика вантажних перевезень і логістика пасажирських перевезень.

Вантажна логістика являє собою універсальний практичний інструмент оптимального планування, контролю та управління транспортуванням вантажів різними видами транспорту та іншими матеріальними і нематеріальними операціями, які здійснюються в процесі доведення сировини, матеріалів і готової продукції до споживача відповідно до інтересів і вимог останнього, а також передачі, обробки та зберігання відповідної інформації. Це оптимізує інструментарій пошуку схеми забезпечення своєчасної доставки товару до місць призначення при обов'язковому скороченні транспортних витрат.

Закордонні дослідники логістики вже кілька десятиліть виділяють пасажирську логістику в окрему науку, в той час як у вітчизняній практиці вона отримала розповсюдження зовсім недавно. При цьому явно спостерігається розходження теоретичних підходів до вивчення пасажирської логістики, які приймаються в основному із закордонного досвіду, та практичному застосування логістичних підходів у вітчизняній практиці, виключно для вантажних перевезень.

Оптимальна організація пасажирських перевезень дозволяє уникнути проблеми неузгодженості роботи різних видів транспорту в точці їх взаємодії,

але вимагає витрат часу та фінансів, як пасажирів, так і перевізників.

До завдань транспортної логістики відносяться питання, пов'язані з організацією переміщення вантажів транспортом загального користування:

- вибір виду та типу транспортного засобу;
- розробка оптимальних маршрутів доставки;
- забезпечення єдиної технології транспортно-складського процесу;
- оптимізація процесу транспортування при змішаних перевезеннях;
- контроль за виробничим, транспортним процесом.

Логістика з макроекономічного погляду виконує наступні функції: розподіл виробів по підрозділах підприємства, контроль якості; переробка транспортованих вантажів (управління запасами, їхнє переміщення, урегулювання інформаційних потоків); організація упакування, зберігання, складування товарів, вантажно-розвантажувальні операції; складування запасів, забезпечення споживачів, планування замовлень на продукцію; організація служби постачання і збуту.

Затрати на виконання логістичних операцій на шляху руху матеріального потоку від первинного джерела до кінцевого споживача складають до 50 % від суми загальних затрат на логістику. При застосуванні логістичних розробок, за даними Європейської асоціації логістики, час виробництва товарів скорочується на 25%, собівартість продукції знижується на 30% та обсяги матеріально-технічних запасів - на 30% - 70%. Реалізація наявних резервів у сфері звернення при застосуванні логістичного підходу за деякими оцінками дозволяє більш ніж на 40% збільшити прибуток.

Корпоративна логістика – це сукупність принципів та організаційних

методів управління, які забезпечують ефективну взаємодію структурних підрозділів та експлуатаційних господарств, підтримуючи при цьому системну стійкість та оптимізуючи як внутрішні, так і зовнішні міжорганізаційні взаємовідносини.

Основною задачею корпоративної логістики на підприємстві є узгодженість роботи вантажного, пасажирського секторів із забезпеченими інфраструктурними господарствами в умовах реформаційного розмежування за організаційними, технологічними, інформаційними та фінансовими аспектами:

- вирішення конфлікту цілей різних структурних підрозділів;
- удосконалення та прискорення обміну інформацією між підрозділами;
- підвищення координації діяльності різних підрозділів.
- Наявність та постійне оновлення інформації за загальними логістичними витратами і як наслідок зниження ступеня управління ними;
- підвищення ефективності діяльності підприємств[9].

Практична реалізація методології логістики виражається через її функціональні важелі. З позиції реформування та відокремлення можна виділити такі функції логістики: системоутворююча, інтегруюча, регулююча та результативна. Саме інтегруючій функції надають найбільш вагоме значення. Це пов'язано з організаційним розмежуванням, що викликає проблему злагодженої та ефективної роботи. Мова йде як про внутрішню, так і зовнішню інтеграцію.

Особливу увагу слід звернути на те, що Україна відіграє важливу роль у забезпеченні міжнародного транзиту. Крім того, досить перспективним сегментом ринку транспортно-логістичних послуг для України може стати ринок термінової доставки (just-in-time delivery). Прискорення розвитку транспортно-логістичних систем може бути забезпечене за рахунок:

- оновлення матеріально-технічної бази транспорту;
- посилення інформатизації;
- якісного поліпшення транспортно-логістичної інфраструктури України;
- розширення внутрішнього ринку транспортно-логістичних послуг;
- підвищення ефективності транспортних перевезень;
- розбудови транспортно-логістичної і митної інфраструктури;
- вдосконалення митно-тарифної та інвестиційної політики;
- погодженої взаємодії всіх учасників ланцюгів постачань вантажів;
- розробки і реалізації спільних міждержавних програм розвитку транспортно-логістичних систем.

Вказані заходи сприятимуть прискоренню доставки вантажів, підвищенню конкурентоспроможності маршрутів транзитних перевезень, покращенню інвестиційного клімату, а також розширенню діяльності компаній, що надають комплексні логістичні послуги.

Слід також відзначити, якість та доступність транспортних перевезень істотно покращує умови функціонування підприємств, збільшує потенціал комерційної діяльності, сприяє підвищенню рентабельності оптових посередників. Разом з тим потрібно враховувати екологічні наслідки функціонування транспорту, розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на збереження навколишнього природного середовища.

Держава підтримує сферу логістики, приймаючи закони та програми розвитку національної мережі міжнародних транспортних коридорів.

Закон України "Про комплексну програму затвердження України, як транзитної держави в 2005 - 2015 роках" визначає такі основні напрямки: створення правових основ подальшого розвитку транзитних перевезень вантажів; поетапний перехід на принципи міжнародної

транспортної й митної політики в сфері транзиту вантажів; впровадження нових технологій організації перевезень і пропуску вантажів через державний кордон України; розвиток змішаних (комбінованих) перевезень; забезпечення чіткої координації діяльності всіх учасників транзиту [11].

До пріоритетних напрямків розвитку вітчизняної транспортної логістики відносяться наступні: прискорений розвиток транспортної інфраструктури; створення відповідно до міжнародних стандартів національної мережі міжнародних транспортних коридорів; інтегрування в транспортні системи Європи й Азії, Балтійського й Чорноморського регіонів.

Висновок. Вищенаведене є підґрунтям створення ефективної транспортно-логістичної системи в країні, здатної не тільки надавати транспортні послуги, а й забезпечувати координацію та взаємодію різних видів транспорту, сприяючи тим самим економічному розвитку суб'єктів господарювання. Ситуація, що склалася в економіці країни, вимагає створення принципово нової системи управління вантажопотоками, заснованої на сучасній технології і логістичних принципах переміщення вантажів. Основні завдання, що є перед транспортними організаціями, передбачають зниження вартості перевезень, поліпшення їх якості, скорочення термінів доставки, гармонійне поєднання на ринку транспортних послуг усіх видів сучасного транспорту через конкуренцію, їх координацію у разі змішаних перевезень, створення у транспортній галузі загального інформаційного простору.

Отже, транспортно-логістичні системи є засобом інтеграції вітчизняного транспортного комплексу в міжнародні транспортно-логістичні системи шляхом забезпечення їх ефективної взаємодії;

задовольняє потреби споживачів транспортно-логістичних послуг за рахунок гармонізації їх інтересів з інтересами всіх учасників транспортно-розподільчого процесу; сприяє реалізації ефективної транспортної політики на основі раціонального розподілу інвестиційних коштів держави та приватного сектору; створює гнучку тарифну політику на різних видах транспорту з метою збільшення транзитних вантажних потоків через територію України на основі формування оптимальних схем доставки вантажу. Також можна зробити висновок, що поступова цілеспрямована інтеграція транспортного комплексу України до загальноєвропейської та світової транспортної системи шляхом розвитку міжнародних транспортних коридорів може забезпечити не лише додаткові надходження до бюджету, а й стимулювати інвестиційну активність, залучення іноземного капіталу, вдосконалення технологій транспортування, транспортної інфраструктури країни в цілому та економічний розвиток регіонів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Григорьев М. Н. Логистика: учеб. пособие [для студентов вузов] / М.Н. Григорьев, А.П. Долгов, С.А. Уваров. — М.: Гардарики, 2006. — 463 с.
2. Дикань В.Л. Основи логістичної інтеграції при формуванні логістичних систем / В. Л. Дикань, Я. М. Панчишин // Вісн. економіки транспорту і промисловості: зб. наук. пр. — Х.: УкрДАЗТ, - 2009. - № 26. — С.60–63.
3. Зборовська О.М. Актуальність використання логістики у виробничо-господарській діяльності підприємств. / Зборовська О.М. // Вестник национального технического университета «ХПИ» - 2010 - № 5 — С. 36- 42.

4. Корінь М.В. Концепція створення логістично-інформаційно-маркетингового центру “Прозалінноватика” / М.В. Корінь // Вісник економіки транспорту і промисловості: зб. наук. пр. — Х.: УкрДАЗТ, - 2012. - № 39. — С.239-245.

5. Клунко Н.С. Економіко-організаційний механізм логістичних процесів у виробничій сфері: дис.канд. екон. наук / Н.С. Клунко.—Х, 2010. — 182 с.

6. Крикавський Є. Економічний потенціал логістичних систем / Крикавський Є. — Л.: Вид-во ДУ “Львів. політехніка”, 1997. — 168 с.

7. Сухорукова Т.Г. Характеристика класифікаційних ознак транспортної логістики / Т.Г.Сухорукова // Вісник економіки транспорту і промисловості: зб. наук. пр. — Х.: УкрДАЗТ, - 2014. - № 47. — С.51-57.

8. Лактионова О.Е. Формирование логистических систем: методология и практика: [монография] / Лактионова О.Е. — Донецк: НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти, 2002. — 319 с.

9. Єлагин Ю.В. Сутність та роль логістичних підходів в підвищенні ефективності обслуговування пасажирів / Ю.В. Єлагин // Вісник економіки транспорту і промисловості: зб. наук. пр. — Х.: УкрДАЗТ, - 2013. - № 44. — С.44-46.

10. Устенко М.О. Основні напрямки розвитку та завдання транспортної логістики [Електронний ресурс] / М.О. Устенко // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2015. - №5. — Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-5-2015/13-vipusk-5-traven-2015-r/792-ustenko-m-o-osnovni-napryamki-rozvitku-ta-zavdannya-transportnoji-logistiki>

11. Закон України «Про Комплексну програму утвердження України, як транзитної держави у 2005-2015 роках» // ВВРУ. — 2005. - №24.